

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

Factors Affecting on Raising Goat Expansion in Khonkaen Province

โดย

นายอาทิตย์ หาญสุริย์

นายพิมาน แม้นมินทร์

เลขทะเบียนวิชาการที่

65(2)-0216(4)-097

สถานที่ดำเนินการ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ระยะเวลาดำเนินการ

กรกฎาคม 2564- ตุลาคม 2565

การเผยแพร่

เว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น

การเผยแพร่ผลงานในเว็บไซต์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น

https://pvlo-kkn.dld.go.th/webnew/images/pdf/222.pdf

หัวข้อ ข่าวสารประชาสัมพันธ์-ผลงานทางวิชาการนายอาทิตย์ หาญสุริย์/เรื่องที่ 2

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น
Khonkaen Provincial Livestock Development Office

ครบปศุสัตว์ กรมการปกครองและสหกรณ์

ค้นหา...

หน้าแรก | ข้อมูลองค์กร | กฎหมายด้านปศุสัตว์ | ข่าวสารประชาสัมพันธ์ | บริการประชาชน | ตาม-ตอบ | ช่วยเหลือ | แผนที่เว็บไซต์

ผลงานทางวิชาการนายอาทิตย์ หาญสุริย์

📄 ปริมาณบท วัสดุค่าเฉลี่ย 📅 14 พฤศจิกายน 2565 🕒 16

Share 👍 0 🗨️ 0 📄 Share

เรื่องที่ 1 ชื่อเรื่องการศึกษาสภาพทั่วไปของการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่นโดย นายอาทิตย์ หาญสุริย์ นายอัคริทธิ์ จารุสนบุญเจริญ

เรื่องที่ 2 ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของความเสี่ยงปะทุในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดย นายอาทิตย์ หาญสุริย์ นายทิวาน แม่นมั่นนทร์

ต่อไป

หน้าแรก | ข้อมูลองค์กร | ติดต่อหน่วยงาน | แผนที่ | แผนที่เว็บไซต์ | ติดต่อผู้ดูแลเว็บไซต์

นโยบายเว็บไซต์ | นโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัย | นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2560 ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น 72 ถ.กลางเมือง ต.ในเมือง อ.เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ 0 4322 1844 โทรสาร 0 4322 2154 อีเมล pvlo_kkn@dld.go.th

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

Factors Affecting on Raising Goat Expansion in Khonkaen Province

โดย

นายอาทิตย์ หาญสุริย์

นายพิมาน แม่นมินทร์

เลขทะเบียนวิชาการที่

65(2)-0216(4)-097

สถานที่ดำเนินการ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ระยะเวลาดำเนินการ

กรกฎาคม 2564- ตุลาคม 2565

การเผยแพร่

เว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น

รายงานผลงานวิชาการ : ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ผู้เขียน : อาทิตย์ หาญสุริย์
พิมาน แม่นมินทร์

ปีที่ทำการศึกษา : 2565

คำสำคัญ : การเลี้ยงแพะ การขยายตัว จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 270 ตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กรกฎาคม 2564-มกราคม 2565 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.00 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.63 ปี เกษตรกรนับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.70 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นเกษตรกร/ลูกบ้าน ร้อยละ 91.48 เกษตรกรมีอาชีพหลักด้านการปลูกพืช ร้อยละ 64.81 สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.66 คน เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 13.17 ไร่ สภาพการเลี้ยงแพะเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 5.02 ปี เป็นเกษตรกรรายเดี่ยว ร้อยละ 61.85 แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ย 1.87 คนต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกภายในครัวเรือนตนเอง ร้อยละ 80.00 จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มเฉลี่ย 34.46 ตัวต่อฟาร์ม พันธุ์แพะที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงภายในฟาร์มเป็นลูกผสมบอร์ x พื้นเมือง ร้อยละ 78.10 วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร เลี้ยงเพื่อจำหน่าย เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแบบกึ่งซัง กึ่งปล่อย ร้อยละ 85.18 เคยใช้อาหารข้นบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 80.74 เกษตรกรส่วนใหญ่มีแปลงพืชอาหารสัตว์ของตนเอง ปลูกหญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 39.25 ส่วนให้อาหารหยาบในรูปแบบอาหารหยาบสด ร้อยละ 98.88 มีโรงเรือนหรือคอกสำหรับแพะส่วนใหญ่เป็นแบบยกพื้นมีร่อง ร้อยละ 94.08 แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 58.15 เกษตรกรเสริมแร่ธาตุให้แก่แพะ ร้อยละ 97.04 และทำวัคซีนป้องกันโรคให้แก่แพะ ร้อยละ 98.15 เกษตรกรถ่ายพยาธิให้แพะเฉลี่ย 3.20 ครั้งต่อปี เกษตรกรให้ยาบำรุงแก่แพะ ร้อยละ 91.11 เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะโดยการใช้พ่อพันธุ์ ร้อยละ 98.89 มีแหล่งจำหน่ายแพะภายในจังหวัด ร้อยละ 54.07 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการจำหน่ายแพะแบบจำหน่ายด้วยตัวเองผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 57.78 โดยส่วนใหญ่ มีวิธีจำหน่ายแบบชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 60.37 ปัญหาและอุปสรรคระดับมาก คือ พันธุ์แพะเนื้อมีราคาแพง (3.79) พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อจำกัด และราคาอาหารข้นแพง (3.70) ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ (4.02) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่ (4.00) ด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม (3.55) ปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะ (3.43) และปัจจัยด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ (3.15) ตามลำดับ

Report Title : Factors Affecting on Raising Goat Expansion in Khonkaen Province

Study by : Atit Hansuri
Piman Manmin

Year : 2022

Keywords : raising goat expansion Khonkaen province

Abstract

The objectives of this research were to study of Factors Affecting on Raising Goat Expansion in Khonkaen Province. using 270 interview forms. To collect data between July2021 - January 2022 and the data were collected by interviewing. Descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation were used for data analysis and interpretation.

The results revealed that The majority of farmers, 60.00 % were male, with an average age of 46.63 years, were Buddhists. 33.70% graduated from secondary school, Most of farmers do not have a social position, 91.48% farmers have a primary occupation in crops. 69.63% have family members on average 3.66 people Farmers have a total land holdings on average 13.17 rai .Goat farming conditions Farmers had an average of 5.02 years of goat raising experience, 61.85 % were single farmers, and average 1.87 goat workers per farm. 80% most of them came from members of their own households, The average number of goats raised in the farm was 34.46 per farm. The goats that farmers raised in the farm were Boer x Native hybrids (78.10 percent). The farmers raised to sell. Most of the farmers were kept their animal in door and grazing in the pasture, 85.18% had occasionally used concentrated feed, and 80.74% had their own forage plots. Planted napier grass 39.25%, rough feed in fresh coarse feed, 98.88%, most goat sheds or pens are raised with furrows, 94.08 %. The water sources used for raising goats are natural water source. 58.15% were kept, 97.04% were supplemented with minerals and 98.15 percent were vaccinated against diseases. The average farmer dewormed the goats 3.20 times per year. 91.11% of the farmers gave the goats vitamin. 98.89 % of the female breeder were bredby bull, and 54.07% of them were sold within their own province. Most of the farmers had goat distribution. Self-selling through trader (57.78%), most of selling had a weighing method, 60.37%. The most problem and obstacles was the expensive breeding of beef goats (3.79), Term of purchasing to constricted

by weight and size. and expensive feed prices (3.70), The factors most affecting the expansion of goat farming were marketing and other factors (4.02), promotion and development of goat farming in the area factors (4.00), diseases prevent and biosecurity (3.55), goat diet and feeding factors (3.43), breed and breeding factors (3.15), respectively.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
กรอบแนวคิดของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ข้อมูลจำนวนแพะเนื้อและเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ	4
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
การเลี้ยงแพะ	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	14
ประชากร (Population) และกลุ่มตัวอย่าง (Sample)	14
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การวิเคราะห์ข้อมูล	16
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา	18
ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ	18
ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร	20
ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร	25
ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะของเกษตรกร	26
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	29
สรุปผลการศึกษา	29
ข้อเสนอแนะ	31

กิตติกรรมประกาศ	32
บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก	36
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	37

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนประชากรและตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจำแนกตามอำเภอต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่น	15
ตารางที่ 2	ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ	19
ตารางที่ 3	ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร	21
ตารางที่ 4	ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร	25
ตารางที่ 5	ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ	27

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดของการศึกษา	3
----------	-----------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

1.ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

แพะเนื้อในประเทศไทยมีการเลี้ยงมากที่สุดในภาคใต้รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ การเลี้ยงแพะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีโดยในช่วงปี 2555-2560 มีการขยายการเลี้ยงแพะเนื้อจาก 420,354 ตัว เป็น 692,564 ตัว หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9.75 ต่อปี กระจายตัวอยู่ในภาคใต้ 323,6319 ตัว (ร้อยละ 49.56) ภาคกลาง 221,353 ตัว (ร้อยละ 33.89) ภาคเหนือ 49,424 ตัว (ร้อยละ 7.56) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 7.11) ภาคตะวันออก 12,078 ตัว (ร้อยละ 1.84) จังหวัดที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อมากที่สุดคือ จังหวัดยะลา รองลงมาได้แก่จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสตูล ตามลำดับ จากรายงานการศึกษาการตลาดแพะเนื้อของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า ในช่วงปี 2549-2554 มีการขยายการเลี้ยงแพะในอัตราร้อยละ 2.72 ต่อปี แต่เนื้อแพะยังไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคโดยทั่วไปในประเทศ นอกจากผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม สภาพการเลี้ยงแพะส่วนใหญ่ เกษตรกรจึงเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง แต่การเลี้ยงแพะเนื้อสามารถพัฒนาเป็นอาชีพหลักที่มีความมั่นคงได้ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงแพะและพัฒนาทั้งด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งมีนโยบายส่งเสริมการผลิตและการส่งออกอาหารฮาลาล ซึ่งจะทำให้แพะเนื้อเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) และกรมปศุสัตว์กำหนดยุทธศาสตร์แพะ พ.ศ. 2560-2564 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “พัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะให้ยั่งยืน มีผลผลิตที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการบริโภคและพัฒนาสู่อุตสาหกรรมฮาลาลเพื่อการส่งออก”

จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี พ.ศ. 2560-2564 (มีนาคม 2564) พบว่า การเพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะและจำนวนแพะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นจาก 1,751 ราย เป็น 11,765 ราย คิดเป็นร้อยละ 671.90 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 114.38 ต่อปี จำนวนแพะเพิ่มขึ้นจาก 46,478 ตัว เป็น 261,057 ตัว คิดเป็น ร้อยละ 461.68 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 92.34 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะและจำนวนแพะในพื้นที่เขต 4 คือ มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นจาก 497 ราย เป็น 4,416 ราย คิดเป็นร้อยละ 788.53 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 157.71 ต่อปี จำนวนแพะเพิ่มขึ้นจาก 8,994 ตัว เป็น 89,158 ตัว คิดเป็น ร้อยละ 891.30 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 178.26 ต่อปี อีกทั้งยังสอดคล้องกับทิศทางการเพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะและจำนวนแพะพื้นที่จังหวัดขอนแก่น กล่าวคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อเพิ่มขึ้นจาก 69 ราย เป็น 910 ราย คิดเป็นร้อยละ 1,218.84 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 243.77 ต่อปี และประชากรแพะเพิ่มขึ้นจาก 1,470 ตัว เป็น 19,450 ตัว คิดเป็น ร้อยละ 1,223.13 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 244.63 ต่อปี (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์, 2564) จังหวัดขอนแก่น มีเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ-แกะ จังหวัดขอนแก่น 1 เครือข่าย มีสมาชิก 219 ราย ในพื้นที่ 12 อำเภอ ประกอบด้วย 19 องค์กรเกษตรกร ดังนี้ 1.สหกรณ์การเกษตร จำนวน 1 กลุ่ม 2.วิสาหกิจชุมชน จำนวน 14 กลุ่ม 3.กลุ่มเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม

แม้ว่าเนื้อแพะยังไม่นิยมบริโภคมากนักในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและในภาคอีสาน แต่มีการขยายการเลี้ยงแพะเนื้อเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง แบบก้าวกระโดด ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ตลอดจน สภาพการเลี้ยง วิธีตลาด ปัญหาอุปสรรคในการ

ประกอบอาชีพ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวประมวลผล วิเคราะห์ กำหนดแนวทางการส่งเสริมพัฒนาเพิ่มศักยภาพ หรือ ต่อยอดอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ
2. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษานี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรรายย่อยประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อ โดยมุ่งทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานทางสังคมเศรษฐกิจบางประการ สภาพการเลี้ยงวิธีการตลาด และปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะเนื้อ ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัญหา อุปสรรค การเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร และปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ ได้อย่างถูกต้อง สำเร็จ และยั่งยืน (ภาพที่ 1)

4. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 807 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างตามแบบของ Yamane (1973) ได้จำนวนตัวอย่าง 270 ราย

5. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดขอนแก่น และใช้เป็นประชากรศึกษาในครั้งนี้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ทราบข้อมูลเชิงพื้นที่ของเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบการเลี้ยงแพะเนื้อ

6.2 หน่วยงานราชการ เอกชน สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการจัดทำยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเลี้ยงแพะเนื้อ และถ่ายทอดต่อยอดให้เกษตรกรเพื่อประกอบการตัดสินใจในการประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อ

6.3 เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงแพะเนื้อให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาด

กรอบแนวคิด

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

-ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจ
บางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

- 1.เพศ 2.ศาสนา 3.อายุ 4.การศึกษา
- 5.ตำแหน่งทางสังคม 6.อาชีพหลัก
- 7.จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน
- 8.พื้นที่ถือครองทั้งหมด

-ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาด
แพะของเกษตรกร

-ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการประกอบ
อาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ

- 1.ปัจจัยด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์
- 2.ปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะ
- 3.ปัจจัยด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม
- 4.ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยง แพะในพื้นที่
- 5.ปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ผู้ทำการศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ข้อมูลจำนวนแพะเนื้อและเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ (2563) ได้รวบรวมข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2563 พบว่า มีจำนวนแพะทั้งประเทศ 962,844 ตัว จำนวนเกษตรกร 71,039 ราย โดยมีจำนวนแพะในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 มากที่สุด จำนวน 250,330 ตัว จำนวนเกษตรกร 44,356 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.00 ของจำนวนแพะทั้งประเทศโดยพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีการเลี้ยงแพะ จำนวน 42,268 ตัว จำนวนเกษตรกร 2,015 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.40 ของจำนวนแพะทั้งประเทศ โดยจังหวัดขอนแก่นมีประชากรแพะ จำนวน 8,992 ตัว จำนวนเกษตรกร 373 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93 ของจำนวนแพะทั้งประเทศและร้อยละ 0.53 ของจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงแพะทั้งประเทศหากคิดเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนแพะคิดเป็นร้อยละ 21.30 ของจำนวนแพะในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 และร้อยละ 18.51 ของจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงแพะ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 จำนวนแพะที่เกษตรกรจังหวัดขอนแก่นเลี้ยงโดยเฉลี่ย 24.10 ตัวต่อราย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีความคิดเห็น

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2539) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความ” ที่เป็นคำนำหน้ากริยาหรือคำวิเศษ เพื่อแสดงภาพและให้ความหมายของ “คิดเห็น” ว่าเป็นคำกริยาที่แปลว่าเข้าใจ ดังนั้น “ความคิดเห็น” จึงมีความหมายรวมว่า เป็นการแสดงภาพของความเข้าใจ

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป

2. ทักษะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

3. คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา

คำว่า “ความคิดเห็น” มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าเจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่า แนวโน้มบุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

จิรายุ (2540) สรุปว่าความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อให้ผู้อื่นได้สามารถที่จะรับรู้ตลอดจนสามารถที่จะประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การลงความเห็นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม การติดต่อกับภายนอก การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และการพบปะสังสรรค์ประจำวัน

เสกสรร (2542) สรุปว่าความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกถึงความเชื่อ ทักษะการวินิจฉัยการพิจารณา หรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ โดยได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติและข้อเท็จจริงความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นอาจจะแสดงออกโดยการพูด หรือการเขียนก็ได้

จากความหมายของความคิดเห็นข้างต้นสรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกเพื่อให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อทัศนคติ ผ่านกระบวนการการพิจารณาวิเคราะห์หรือตามประสบการณ์ของบุคคลที่แสดงออกตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยการแสดงออกนั้นอาจแสดงออกในรูปของอากัปกริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง การแสดงท่าทางการพูดหรือเขียนก็ได้

แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจ

รัตติกาล (2551) ได้รวบรวมทฤษฎีทางสังคมวิทยาเพื่อมาอธิบายพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ซึ่งเขาเห็นว่าโดยทั่วไปรูปแบบ (Model) ทางด้านจิตวิทยาสังคมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของมนุษย์นั้น นักสังคมวิทยามักจะมองในแง่ของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกจะมีผลต่อการตัดสินใจ แต่เชื่อว่าปัจจัยภายนอกจริงๆแล้วไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจแต่ละบุคคล จะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้มาสู่ตัวคนซึ่งจะอยู่ในรูปของความเชื่อและไม่เชื่อที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรม ดังนั้นบุคคลอาจจะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างเดียวกันแต่เหตุผลที่ทำให้เกิดการตัดสินใจจะแตกต่างกัน จึงได้อธิบายเหตุผลในการกระทำสิ่งใดของมนุษย์ว่าเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายหรือจุดประสงค์ (Goals) คือกิจกรรมวัตถุประสงค์ลักษณะความเชื่อความรู้กิจวัตรหรือสภาพความเป็นอยู่ที่บุคคลต้องการความมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นซึ่งผู้กระทำจะต้องมีการกำหนดเป้าประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้าและผู้กระทำพยายามที่จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อบรรลุเป้าประสงค์หรือเป้าหมายนั้นๆ

2. ความเชื่อ (Belief orientation) คือการรับรู้หรือความเข้าใจง่ายของแต่ละคนหรือกลุ่มต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ความเชื่อนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือความรู้ที่ตนเองซึ่งความเชื่อจะมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลและพฤติกรรมทางสังคมในกรณีที่ว่าบุคคลและจะเลือกรูปแบบของพฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่ซึ่งความเชื่อคือการยอมรับข้อเสนอดังข้อเสนอนี้ว่าเป็นความจริงความเชื่อทำให้เกิดภาวะทางจิตใจในแต่ละบุคคลซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้นแต่อย่างไรก็ตามความเชื่อนี้จะส่งผลให้บุคคลกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นก็ไม่ได้

3. ค่านิยม (Value standard) คือสิ่งที่บุคคลยึดถือซึ่งเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเองเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีลักษณะค่อนข้างถาวรผู้กระทำเชื่อว่าปฏิบัติบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบที่ยึดถือปฏิบัติค่านิยมของมนุษย์หรือของผู้กระทำทางสังคมจะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำทุกรูปแบบ ดังนั้นค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคลโดยบุคคลพยายามที่จะกระทำสอดคล้องกับค่านิยมที่ตนเองยึดถืออยู่

4. นิสัยและธรรมเนียม (Habits and customs) คือแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันมาด้วยประเพณีซึ่งถ้ามีการละเมิดก็มักจะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วยการตัดสินใจที่เลือกกระทำเช่นไม่มี

การอนุมัติไม่มีการร่วมพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์หรือของผู้กระทำทางสังคมส่วนหนึ่งเนื่องมาจากแบบพฤติกรรมที่สังคมกำหนดให้แล้ว

5. การคาดหวัง (Expectation) เป็นการรับรู้ของผู้กระทำทางสังคมว่าบุคคลอื่นกลุ่มหรือสังคมโดยทั่วไปต้องการให้เชื่อหรือรู้สึกหรือประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์นั้นหรือกล่าวได้ว่า ความคาดหวังคือท่าทีของบุคคลอื่นที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเองโดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการดั่งนั้นในการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของบุคคล (Social action) ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

6. ข้อผูกพัน (Commitments) สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือประเด็นปัญหาที่ตนเกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อมทั้งนี้ผู้กระทำจะทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่นดั่งนั้นข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมเพราะผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่ง นั้นๆเนื่องจากเขารู้ว่าข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

7. การบังคับ (Force) คือตัวที่ช่วยกระตุ้นให้กระทำการตัดสินใจได้เร็วขึ้นเพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำสิ่งต่างๆโดยตนเองรู้สึกว่าจะไม่มีทางเลือกอื่นอีกนอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตามในสถานการณ์ที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำสิ่งต่างๆแต่ยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำดีหรือไม่นั้นการบังคับจะเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจปฏิบัติได้เร็วขึ้นดั่งนั้นการบังคับจึงมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมเนื่องบุคคลมักมีแนวโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติเมื่อถูกบังคับให้ทำ

8. โอกาส (Opportunity) ความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์หรือทางเลือกที่มีอยู่ซึ่งเมื่อผู้กระทำพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้นมีช่องทางจังหวะเวลาที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้เลือกกระทำได้ดั่งนั้นการที่บุคคลจะตัดสินใจและประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปจึงขึ้นอยู่กับโอกาสที่มีในสถานการณ์นั้น

9. ความสามารถ (Ability) คือการรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับกำลังหรือพลังของตนเองในการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนบรรลุผลสำเร็จภายใต้สถานการณ์นั้นๆผู้กระทำจะตระหนักถึงความสามารถของตนเองก่อนการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมเพราะรู้ว่าถ้าตัดสินใจกระทำไปแล้วก็จะมีความสามารถกระทำได้แน่นอนดั่งนั้นโดยทั่วไปแล้วบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆจึงพิจารณาขีดความสามารถของตนเองเสียก่อน

10. การสนับสนุน (Support) คือสิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากคนอื่นๆเช่นเมื่อนักเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรืออาจารย์ก็เป็นปัจจัยให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนต่อได้ทำให้มีความก้าวหน้าในอาชีพการงานต่อไป

ดั่งนั้นพอสรุปได้ว่า การตัดสินใจเกิดจากปัจจัยต่างๆ ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง จากหลายๆปัจจัยที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ส่วนทฤษฎีการตัดสินใจประกอบด้วย เป้าหมายหรือจุดประสงค์ ความเชื่อค่านิยม นิสัยและธรรมเนียม การคาดหวัง ข้อผูกพัน การบังคับ โอกาส ความสามารถการ สนับสนุน

2.3 การเลี้ยงแพะ

แพะ (goat) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Capra hircus* จัดเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก (Small ruminant) Linnaeus, C.(1758) สามารถกินอาหารได้หลากหลายทั้งพืชตระกูลหญ้าตระกูลถั่วพืชใบพุ่มใบไม้พืชสมุนไพรและผลพลอยได้ทางการเกษตรเช่นทางใบปาล์ม เป็นต้นแพะมีระยะเวลาการเป็นสัดประมาณ 21 วันมีระยะเวลาการเป็นสัดประมาณ 36-48 ชั่วโมงระยะเวลาอุ้มท้องประมาณ 114 วันมีโอกาสนำลูกแฝดสูงอัตราการให้ลูกต่อครอกเฉลี่ย 1.5-1.8 หย่านมที่ 2-3 เดือนเริ่มใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ได้ตั้งแต่ 8 เดือนขึ้นไปเป็นสัตว์ที่มีความกระตือรือร้นซุกซนปราดเปรียวสามารถทนทานกับสภาพอากาศร้อนได้ดี (วินัย, 2542)

พันธุ์แพะที่เลี้ยงในประเทศไทย

แพะเนื้อ

1. พันธุ์พื้นเมือง (Thai native goat) ตัวมีขนาดเล็กมีสีหลากหลายใบหูเล็กตั้งสามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดปี ตกลูกปีละ 2 ครอกให้ลูกแฝดสูงใช้พื้นที่เลี้ยงต่อตัวน้อยมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมกินอาหารพวกพืชได้หลายชนิด
2. พันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian) เป็นแพะที่ให้ทั้งเนื้อและนมมีสีที่หลายทั้งสีเดียวในตัวหรือมีสีต่างสันจมูกโค้งนูนใบหูยาวปรกปรกกรมปศุสัตว์นำเข้ามาในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น
3. พันธุ์บอร์ (Boer) เป็นแพะพันธุ์เนื้อขนาดใหญ่โตเร็วมีความแข็งแรงทนทานหากินเก่งลักษณะเด่นคือมีลาตัวสีขาวหัวและคอสีแดงสันจมูกโค้งนูนใบหูยาวปรกปรกกรมปศุสัตว์ได้นำเข้ามาในปี 2539 จากประเทศแอฟริกาใต้
4. พันธุ์แบลคเบงกอล (Black Bengal) รัฐบาลประเทศบังคลาเทศได้นำนมเกล้าฯถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารีเป็นแพะเนื้อที่มีขนสั้นสีดำหรือสีน้ำตาลเข้มใบหูเล็กตั้งตั้งมักจะทำตกลูกแฝดสามารถผสมพันธุ์ได้ทั้งปีส่วนเนื้อมีความดีและมีรสชาติดีหนึ่งมีคุณภาพและราคาแพง
5. พันธุ์จัมนาปารี (Jamunapari) จัดเป็นแพะพันธุ์ที่สูงและสวยที่สุดของอินเดียเป็นพันธุ์กึ่งเนื้อและนมมีสีที่หลากหลายขนลำตัวสั้นแต่มีขนยาวที่ส่วนท้ายมีใบหูกว้างและยาวปรกปรกมีขนยาวที่บั้นท้าย

แพะนม

1. พันธุ์ซาแนน (Saanen) มีขนสั้นสีขาวครีมหรือน้ำตาลอ่อนใบหูเล็กตั้งตั้งไปข้างหน้าไม่มีเขาทั้งเพศผู้และเพศเมียเป็นราชินีแห่งแพะนมมีถิ่นกำเนิดในสวิสเซอร์แลนด์กรมปศุสัตว์นำเข้ามาในปี 2526 เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้น
2. พันธุ์หลาวซาน (Laoshan) รัฐบาลจีนได้นำนมเกล้าฯถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถจำนวน 2 คู่เป็นแพะนมมีขนสีขาวยาวเล็กน้อยหูสั้นตั้งตั้ง
3. แพะพันธุ์อัลไพน์ (Alpine) เป็นแพะนมถิ่นกำเนิดในสวิสเซอร์แลนด์และออสเตรเลียมีลักษณะสันจมูกตรงใบหูเล็กตั้งตั้งสายพันธุ์อังกฤษมีสีดำและมีแถบสีอ่อนที่ข้างคิ้วและสายพันธุ์ฝรั่งเศสลำตัวเป็นสีน้ำตาลดำกรมปศุสัตว์นำเข้ามาจากสหรัฐอเมริกาในปี 2540

4. แพะพันธุ์ทอกเกนเบอร์ก (Toggenburg) เป็นแพะนมสีช็อกโกแลต-โอวัลตินและมีแถบสีอ่อนที่ข้างคิ้วหรือแก้มสันจมูกตรงใบหูเล็กสั้นและตั้งถิ่นกำเนิดอยู่ในสวิสเซอร์แลนด์กรมปศุสัตว์นำเข้ามาจากประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2540

รูปแบบการเลี้ยงแพะ

การเลี้ยงแพะโดยทั่วไปสามารถแบ่งรูปแบบการเลี้ยงได้ 4 แบบดังนี้

1. การเลี้ยงแบบปล่อยให้แพะหากินเองตามธรรมชาติและผสมพันธุ์เองมักเลี้ยงบริเวณที่มีหญ้ากลางวันจะค่อนข้างอยู่มากไม่มีการสร้างคอกหรือโรงเรือนแต่จะปล่อยให้อาศัยตามธรรมชาติ
2. การเลี้ยงแบบผูกมัดเป็นการผูกมัดแพะไว้กับที่อาจเป็นหลักไม้ปักหรือเป็นตอมไม้หรือต้นไม้ที่บริเวณโดยรอบมีหญ้าให้แพะกินเพียงพอวันหนึ่งอาจมีการย้าย 2-3 จุดเพื่อให้ได้กินหญ้าได้มากส่วนตอนเย็นจะย้ายมาขังคอก
3. การเลี้ยงแบบกึ่งขังคอกลักษณะคล้ายการเลี้ยงแบบปล่อยแต่จะสร้างคอกหรือโรงเรือนสำหรับกักขังตอนกลางคืนโรงเรือนมีแต่หลังคาเท่านั้นตอนเช้าตอนให้แพะออกหากินตามทุ่งหรือที่มีหญ้า
4. การเลี้ยงแบบขังคอกเป็นการเลี้ยงในคอกหรือโรงเรือนตลอดเวลาโดยให้น้ำและอาหารในคอกแต่อาจมีการปล่อยแพะออกไปหากินข้างนอกบ้างพื้นคอกมักยกสูงและลาดเอียงหรืออาจเป็นพื้นดินธรรมดาแต่มีกรงพื้นด้วยแกลบ

โรงเรือนและการเลี้ยง

โรงเรือนควรตั้งในพื้นที่ดอนน้ำไม่ท่วมกันแดดกันฝนมีแสงสว่างอากาศถ่ายเทสะอาดและมีรั้วล้อมรอบควรยกพื้นสูงจากพื้นดิน 1.50 – 1.60 เมตรปูพื้นด้วยไม้ระแนงขนาด 1 x 23 นิ้วร่องห่างของไม้ 1 นิ้วเพื่อให้มูลแพะลอดผ่านได้สะดวกภายในโรงเรือนประกอบด้วย รางหญ้า รางอาหารชั้น และภาชนะใส่น้ำ รวมทั้งแขวนก้อนเกลือแร่ให้แพะแทะเลียกิน

อาหารและการให้อาหาร

แรกเกิด – อายุ 3 วันให้กินนมแม่หรือเลี้ยงเสริมที่วันละ 3 – 5 ครั้งอายุ 4 วัน – 2 สัปดาห์ให้กินนมแม่ 0.5 – 1 ลิตรต่อตัวแบ่งให้วันละ 3 ครั้งเสริมด้วยวิตามิน + แร่ธาตุอายุ 2 – 6 สัปดาห์ให้กินนมสดหรือนมเทียม 0.5 – 1 ลิตรต่อตัวแบ่งให้วันละ 2 ครั้งอาหารชั้นที่มีโปรตีนรวมร้อยละ 22 เริ่มให้วันละน้อยก่อนแล้วค่อยๆเพิ่มปริมาณขึ้นหญ้าแห้งผสมถั่วหรือหญ้าสดให้กินเต็มที่เสริมด้วยวิตามิน + แร่ธาตุอายุ 4 เดือน – ให้ลูกให้กินอาหารหยาบเช่นหญ้าสดให้กินเต็มที่เสริมด้วยวิตามิน+แร่ธาตุผสมอาหารชั้นที่มีโปรตีนรวมร้อยละ 16-18 สำหรับแม่พันธุ์ระยะให้นมอาหารหยาบให้กินเต็มที่วิตามิน + แร่ธาตุผสมน้ำอาหารชั้นที่มีโปรตีนรวมร้อยละ 16-18 ขึ้นกับปริมาณน้ำนมที่รีดได้โดยให้อาหาร 0.3 – 0.5 กก./น้ำนมที่รีดได้ 1 ลิตรใส่ภาชนะจัดให้สามารถดื่มกินได้ตลอดเวลา

โรคและการป้องกันโรค

โรคพยาธิควรถ่ายพยาธิทุก 3 เดือนโดยใช้ยาถ่ายพยาธิที่จำหน่ายทั่วไปทั้งแบบกรอก (กำจัดพยาธิภายนอก) และแบบฉีด (กำจัดพยาธิภายใน)

โรคแท้งติดต่อในแพะมักเกิดจากเชื้อ *Brucella melitensis* คนก็สามารถติดโรคนี้นี้ได้จากการบริโภคน้ำนมและผลิตภัณฑ์นมเช่นครีมเนยที่ได้จากแพะที่เป็นโรคและไม่ได้ผ่านขบวนการฆ่าเชื้อโรคก่อน อาการแพะเกิดการ

แท่งลูกหรือคลอดลูกที่ไม่ค่อยจะแข็งแรงออกมาและมักจะมึนน้ำเมือกไหลมาจากช่องคลอดนานเป็นเวลา 2-3 สัปดาห์เดินกะเผลกกะเผลกแต่มักเสบน้ำหนักลดจนแห้งและเป็นหมันการติดต่อโดยการสืบพันธุ์การเลียอวัยวะสืบพันธุ์ของตัวอื่นการกินอาหารและน้ำดื่มที่มีเชื้อโรคปนอยู่เชื่อนี้จะมีในน้ำเมือกสัตว์ปัสสาวะและซากลูกสัตว์ที่แห้งออกมา

โรคมงค่อเทียมหรือโรคเมลิออยโตซิสส่วนใหญ่จะพบโรคนี้นในประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนหรือเขตร้อนชื้นสามารถติดคนและสัตว์ได้อาการปวดหัวเบื่ออาหารปวดตามตัวและมีอาการทางระบบหายใจรวมทั้งมีไข้บางครั้งมีเลือดปนเจ็บหน้าอกมีแผลหลุมในช่องจมูกมีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอมีแนวโน้มที่จะติดเชื้อเข้าสู่กระแสเลือดและอาจตายได้หากไม่ได้รับการรักษา การติดต่อจากการสัมผัสเชื้อโดยตรงการหายใจหรือการกินอาหารหรือน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อและสามารถติดต่อการสัมผัสเลือดหรือของเหลวจากร่างกาย (ปัสสาวะอุจจาระน้ำมูกน้ำนม) ของคนหรือสัตว์ที่ติดเชื้อ (กรมปศุสัตว์, 2559)

กรมปศุสัตว์ (2560) ได้กล่าวใน ยุทธศาสตร์แพะ ปี 2560-2564 ว่า สถานการณ์การตลาดและการบริโภคว่าแพะเนื้อีรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นแพะมีชีวิต อาหารสำเร็จรูปจากเนื้อแพะและผลิตภัณฑ์จากหนังแพะ ส่วนราคาจำหน่ายแพะมีชีวิตในภาคใต้ราคา 120-140 บาท/กิโลกรัม ในภาคกลางและภาคเหนือราคาประมาณ 95-110 บาท/กิโลกรัม ซึ่งจะแพงกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ในด้านช่องทางจำหน่าย ได้แก่ การจำหน่ายผ่านพ่อค้ารวบรวม การซื้อโดยตรงจากผู้เลี้ยงและการขายปลีก ส่วนแพะนมมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ นมพาสเจอร์ไรซ์ โยเกิร์ต ไอศกรีม ขนมที่มีส่วนประกอบจากนมและเครื่องสำอางส่วนราคาจำหน่ายจะแตกต่างกันตามลักษณะบรรจุภัณฑ์ ในด้านช่องทางการจำหน่าย มีการจำหน่ายตรงและผ่านตัวแทนจำหน่าย (ร้านค้า ตัวแทน)

แนวโน้มการบริโภคเนื้อแพะและแกะ ผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างนิยมบริโภคเนื้อแพะ ร้อยละ 63.33 รองลงมาบริโภคทั้งเนื้อแพะและแกะ ร้อยละ 34.39 และบริโภคเนื้อแกะเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 2.28 ส่วนใหญ่นิยมซื้อเนื้อแพะและแกะแบบเป็นตัวมีชีวิต เพศผู้พันธุ์พื้นเมือง อายุ 2-3 ปี มีน้ำหนักเฉลี่ย 20.00-25.90 กิโลกรัมต่อตัว โดยซื้อจากฟาร์มในท้องถิ่น ชำแหละโดยคนไทยมุสลิม วัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นหลัก ความถี่ในการบริโภคเนื้อแพะ 2-3 ครั้งต่อปี และเนื้อแกะ 1 ครั้งต่อปี ปัจจัยการตลาดด้านสถานที่จำหน่าย และราคามีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเนื้อแพะและแกะ ส่วนปัจจัยด้านอายุ อาชีพหลัก รายได้ต่อครัวเรือนและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลต่อปริมาณการบริโภคเนื้อแกะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $\alpha = 0.05$ สำหรับแนวโน้มการบริโภคเนื้อแพะและแกะเพิ่มขึ้น 1.52 และ 2.03 เท่า ตามลำดับ สำหรับปัญหา อุปสรรคในการบริโภคเนื้อแพะและแกะ ได้แก่ แหล่งจำหน่ายมีน้อย ราคาสูงและผลิตภัณฑ์ไม่มีความหลากหลาย ดังนั้นภาครัฐบาลควรส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงแพะและแกะเชิงพาณิชย์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น (ปริญญา และคณะ, 2558)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทนา และวาณี (2548) เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อทุกขนาดฟาร์มมีอายุเฉลี่ย 44 ปีส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-7 และนับถือศาสนาพุทธใกล้เคียงศาสนาอิสลาม ทุกขนาดฟาร์มมีประสบการณ์ประกอบอาชีพมาก่อนเฉลี่ย 3.69 ปี ส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อเป็นอาชีพเสริม ยกเว้นฟาร์มขนาดใหญ่เท่านั้นเลี้ยงเป็นอาชีพหลักและฟาร์มส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัวในการเลี้ยงแพะเนื้อ ทุกขนาดฟาร์มเลี้ยงแพะเนื้อ เฉลี่ย

33.48 ตัว มีพ่อพันธุ์ 1.36 ตัว แม่พันธุ์ 19.58 ตัว สัดส่วนระหว่าง พ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ 1:14 ตัว ฟาร์มขนาดเล็ก เลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 21 ตัว มีพ่อพันธุ์ 1.31 ตัว แม่พันธุ์ 10.26 ตัว เท่านั้น สัดส่วนระหว่างพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ 1:9 ตัว ฟาร์มขนาดกลางเลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 65.80 ตัว พ่อพันธุ์ 1.84 ตัว แม่พันธุ์ 32.44 ตัว สัดส่วนระหว่าง พ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ 1:18 ตัว ฟาร์มขนาดใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 161.93 ตัว มีพ่อพันธุ์ 2.07 ตัว แม่พันธุ์ 58.40 ตัว สัดส่วนระหว่างพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ 1:28 ตัว เกษตรกรนิยมเลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมโดยวิธีเลี้ยงแบบซังสลับปล่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อการจำหน่าย โดยจำหน่ายตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก ส่วนฟาร์มขนาดกลางนั้นจำหน่ายทั้งตลาดภายในจังหวัดและต่างจังหวัด แต่ฟาร์มขนาดใหญ่ พบว่าจำหน่ายตลาดต่างจังหวัดมากกว่า การซื้อขายแพะเนื้อส่วนใหญ่ใช้วิธีการซังน้ำหนัก และจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง คือผู้รวบรวมในท้องถิ่นมีเฉพาะฟาร์มขนาดกลางเท่านั้นที่จำหน่ายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่นโดยตรง และยังจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่นและพ่อค้าท้องถิ่นด้วย ปัญหาอุปสรรคการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อ พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากที่สุด ด้านการตลาดจำหน่ายผลผลิตและราคาที่ไม่แน่นอน เนื่องจากสถานะตลาดขึ้นอยู่กับอุปสงค์อุปทานของผู้บริโภค รองลงมา คือปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ โรคและพยาธิ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์ที่ดีเพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ ตลอดจนปัญหาขาดแคลนอาหารหยาบในฤดูแล้ง และปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิต ขาดความรู้ด้านการเลี้ยงดู การจัดการการป้องกันและรักษาโรค

บุญส่ง และสิริพงศ์ (2555) ศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะใบพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.86 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักทำสวนยางพาราปาล์มน้ำมันเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม มีประสบการณ์ใบการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.18 ปี มีวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายลักษณะการผลิตแพะแบบผลิตลูกแพะจำหน่ายและเลี้ยงขุน ควบคู่กับ รูปแบบการเลี้ยงแพะเป็นกึ่งซังกึ่งปล่อย พันธุ์แพะส่วนใหญ่เป็นแพะพันธุ์ลูกผสม มีรายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะ 94,217.22 บาท แหล่งจำหน่ายผลผลิตแพะส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง และจำหน่ายเพื่อบริโภคในท้องถิ่น มีเพียงบางส่วนที่ส่งจำหน่ายต่างจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ด้านสุขภาพแพะ มีปัญหา โรคพยาธิ/โรคติดต่อ ความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจำหน่ายและตลาดแพะ มีปัญหาแพะราคาถูก ความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการรับสนับสนุน คือแพะพ่อพันธุ์สายเลือดสูง การเจาะเลือดตรวจบริการสุขภาพแพะการตลาด โรงเชือดแพะเชิงจำหน่ายเนื้อแพะและการแปรรูปในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2557) กล่าวถึง ลักษณะโครงสร้างตลาดแพะเนื้อมีชีวิต เป็นลักษณะตลาดผู้ขายมากมาย และผู้ซื้อมากมาย วิธีการตลาดแพะเนื้อ พบว่า วิธีการตลาดแพะเนื้อเริ่มจากเกษตรกรที่ต้องการจะขายแพะเนื้อ โดยจะขายแพะเนื้อมีชีวิตให้เกษตรกรด้วยกันเอง เพื่อไปขายพันธุ์หรือขุนต่อ ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง และขายให้พ่อค้าขายปลีกเนื้อแพะชำแหละ นอกจากนั้นก็ขายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น โดยพ่อค้าจะมารับซื้อจากเกษตรกรในหมู่บ้าน หลังจากนั้นพ่อค้ารวบรวมแพะเนื้อมีชีวิตก็จะขายแพะเนื้อมีชีวิตต่อไปให้กับผู้บริโภค เกษตรกร และพ่อค้าขายปลีกเนื้อแพะชำแหละต่อไป

ชาญชัย (2559) การเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรรายย่อยเพื่อเป็นอาชีพเสริม ส่วนใหญ่เกษตรกรมักเริ่มเลี้ยงฟาร์มขนาดเล็ก (พ่อพันธุ์ เฉลี่ย 1 ตัว แม่พันธุ์เฉลี่ย 20 ตัว อายุการใช้งาน 5 ปี) ต้นทุนรวมทั้งสิ้น (TC) เท่ากับ 688,005 บาท ต้นทุนคงที่ (TFC) เท่ากับ 322,400 บาท ต้นทุนผันแปร (TVC) เท่ากับ 365,605 บาท และต้นทุนเฉลี่ย 3,887 บาทต่อตัว ส่วนใหญ่จำหน่ายแพะเพศเมียเพื่อทำพันธุ์ในราคา 5,500 บาทต่อตัว และแพะเพศผู้สำหรับบริโภค (แพะมีชีวิต) ในราคา 3,500 บาทต่อตัว เฉลี่ยกำไรสุทธิ 1,262 บาทต่อตัว การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงิน พบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 84,363 บาท อัตราผลตอบแทนภายในของฟาร์ม (IRR) เท่ากับ 22% และมีระยะคืนทุนโครงการเลี้ยงแพะเนื้อ (PB) เท่ากับ 3 ปี 9 เดือน ตามลำดับ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ในการลงทุนเลี้ยงแพะเนื้อ สำหรับวิถีทางตลาดแพะเนื้อจากสัดส่วน 100 % พบว่าส่งออกไปยัง สปป.ลาว 50% เวียดนาม 40% และภายในประเทศ 10% โดยผ่านผู้รวบรวมในท้องถิ่นและส่งต่อไปยังพ่อค้าคนกลางในประเทศและต่างประเทศ

สุธา (2560) กล่าวว่า ประชากรแพะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทั้งหมด 5.61 5 ตัว แบ่งเป็นแพะเนื้อจำนวน 5.425 ตัว และแพะนมจำนวน 190 ตัว มีเกษตรกรจำนวน 303 ราย เป็นเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเนื้อจำนวน 289 ราย ปริมาณแพะที่เกษตรกรเลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์มเท่ากับ 19.00 ตัว เมื่อแยกตามอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีประชากรแพะมากที่สุดคือ คือ อำเภอไชยา 725 ตัว อำเภอคีรีรัฐนิคม 663 ตัว และอำเภอกาญจนดิษฐ์ 622 ตัว ตามลำดับ ผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมัน และสวนยางเป็นหลัก ทำการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม เกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงแพะอยู่ระหว่าง 1-2 ปี ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก

ปริญญา และคณะ (2561) กล่าวว่าเกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 6 ปี การดำเนินธุรกิจเป็นแบบครัวเรือนทั้งหมด ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการจัดการการผลิตแพะเนื้อจากการศึกษาด้วยตนเอง ในรอบการผลิตที่ผ่านมา (ปี 2554) มีพ่อพันธุ์เฉลี่ย 2 ตัว อายุ 3 ปี น้ำหนัก 48 กิโลกรัมต่อตัว ส่วนใหญ่เป็นพ่อพันธุ์บอร์ ซึ่งซื้อจากฟาร์มในท้องถิ่น ราคา 10,526 บาทต่อตัว มีอายุการใช้งาน 3 ปี และมีแม่พันธุ์เฉลี่ย 27 ตัว อายุ 4 ปี น้ำหนัก 38 กิโลกรัมต่อตัว ส่วนใหญ่เป็นแพะลูกผสม ซึ่งจากฟาร์มในต่างจังหวัด ราคา 6,265 บาทต่อตัว มีอายุการใช้งาน 6 ปี โดยเฉลี่ยใน 1 รอบ การผลิตแม่แพะร้อยละ 82.00 จะตั้งท้องและร้อยละ 59.16 มีโอกาสได้ลูกแฝด ในรอบการผลิตแม่แพะให้ลูกทั้งสิ้น 29 ตัว และมีอัตราการรอดเฉลี่ยร้อยละ 85.92 ปริมาณผลผลิตแพะร้อยละ 69.00 เพื่อการจำหน่าย รองลงมาใช้ทดแทนฝูง และคืนโครงการรูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นแบบขังสลับปล่อย โรงเรือนเป็นแบบยกพื้นขนาด 68 ตารางเมตรต่อโรงเรือน มีจำนวนเฉลี่ย 1.33 หลัง ค่าใช้จ่ายปลูกสร้าง 102,050 บาทต่อหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่ทำความสะอาดอุปกรณ์ให้น้ำและอาหารทุกวัน ให้อาหารหยาบ (หญ้าทางปาล์ม รัชพืช) เป็นหลัก เกษตรกรเกือบทั้งหมดได้ให้ยารักษาโรคแก่แพะ โดยเฉพาะยาถ่ายพยาธิ ส่วนมูลแพะใช้ใส่พืชผลทางการเกษตร และบรรจุกระสอบจำหน่าย ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน เกษตรกรทั้งหมดจำหน่ายแพะแบบเป็นตัวมีชีวิตให้ผู้บริโภคทั่วไปที่มาติดต่อซื้อหน้าฟาร์ม ซื้อขายด้วยเงินสดทั้งหมด ราคาจำหน่ายแพะเพื่อทำพันธุ์ 6,453 บาทต่อตัว และแพะเพื่อบริโภคราคา 4,154 บาทต่อตัว ซึ่งระดับราคาดังกล่าวเกษตรกรส่วนใหญ่พอใจ

นิรุจ และพิสมัย (2562) กล่าวว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 65.00 อายุเฉลี่ย 43.00 ปี การศึกษาสูงสุดร้อยละ 44.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลายอาชีพที่ทำรายได้สูงสุดให้แก่เกษตรกร ร้อยละ

58.00 คือทำนา เคยเข้ารับการอบรมการเลี้ยงแพะกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ 88.00 โดยเข้ารับ การอบรมอย่างน้อย 2 ครั้ง/ราย รูปแบบการเลี้ยงแพะร้อยละ 55.00 เป็นสมาชิกกลุ่มแพะที่เลี้ยงส่วนใหญ่อยู่ ระหว่าง 8 - 49 ตัว มีพื้นที่ในการเลี้ยงแพะ 2.44 ไร่ ลักษณะการเลี้ยงแบบขังคอกสลับปล่อยในแปลงหญ้า ใช้พ่อ พันธุ์ในการผสมพันธุ์ ร้อยละ 100.00 มีรายได้จากการเลี้ยงแพะ 22,911.76 บาท/ปี ราคาแพะเฉลี่ย 107.21บาท/ กิโลกรัม จำหน่ายพ่อพันธุ์ราคาเฉลี่ย 15,000 บาท/ตัว แม่พันธุ์ราคา 5,500 บาท/ตัว การจำหน่ายแพะ ร้อยละ 70.00 จะจำหน่ายผ่านกลุ่มหรือสหกรณ์ เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ 2.42 ปี สำหรับปัจจัยที่ส่งผล ต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ เกษตรกรมีความคิดเห็นว่า กลุ่มควรมีผู้นำที่ดีมีการบูรณาการและการส่งเสริม อาชีพการเลี้ยงแพะอย่างต่อเนื่องของกรมปศุสัตว์ ราคาจูงใจมีนโยบายส่งเสริมชีพการเลี้ยงแพะของรัฐบาลอย่าง ต่อเนื่องและมีตลาดรองรับชัดเจนนอกจากนี้เกษตรกรยังต้องการให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมีปัจจัยพื้นฐานและสภาพ ทั่วไปที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงแพะ เช่น มีความหลากหลายของพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ สภาพอากาศ และภูมิ ประเทศ มีแพะพันธุ์ดีมีระบบขนส่งที่สะดวกและมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ให้การส่งเสริมอาชีพเลี้ยงแพะอย่าง ต่อเนื่อง

วิภาวี และคณะ (2563) กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ของเกษตรกรในเครือข่ายศูนย์วิจัยและบำรุง พันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานีได้แก่ขาดแคลนแม่พันธุ์ร้อยละ 12.84 ขาดแคลนเวชภัณฑ์ยาร้อยละ 11.93 ขาดการ ปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ 11.85 ขาดแคลนพ่อพันธุ์ร้อยละ 11.56 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นด้านการขยายพันธุ์และการ พัฒนาสายพันธุ์แพะในฟาร์มของเกษตรกรและข้อเสนอแนะส่วนใหญ่พบว่ามี 2 ประเด็นได้แก่เกษตรกรต้องการให้ มีการผสมเทียมแพะและการหาวิธีการลดต้นทุนค่าอาหารมากที่สุด

สุพัฒน์ และภุชณิศ (2563) ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 40.56 ปีแรงงานในฟาร์มเฉลี่ย 1.87 คนประสบการณ์เลี้ยงแพะเนื้อ 4.70 ปีจำนวนแพะเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 59.77 ตัว ต่อรายพันธุ์แพะที่เลี้ยงเป็นลูกผสมสายพันธุ์ต่างประเทศ x พื้นเมืองร้อยละ 52.63 รองลงมาคือพันธุ์พื้นเมืองร้อย ละ 26.32 และพันธุ์แท้ (บอร์) ร้อยละ 21.05 การเลี้ยงแพะเนื้อร้อยละ 83.33 เลี้ยงแบบปล่อยแพะเต็มและขังคอก กลุ่มเกษตรกรมีการปลูกพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 84.06 ส่วนใหญ่ปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 และมีการสำรอง อาหารสัตว์ร้อยละ 62.32 วิธีการจำหน่ายแพะเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 92.57 จำหน่ายแบบซังน้ำหนัก

ศิริวัฒน์ และฉัตรวิไล (2564) กล่าวว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.38) อายุระหว่าง 41-45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์เลี้ยงแพะเนื้อน้อยกว่า 5 ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะเนื้อ (ร้อยละ 63.21) เกษตรกรประกอบอาชีพการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ร่วมกัน โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 1.86 ไร่ต่อครัวเรือน และใช้พื้นที่สำหรับเลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 1.18 ไร่ ต่อครัวเรือน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.26 คน ซึ่งใช้แรงงานในครัวเรือนเลี้ยงแพะเนื้อเป็นหลักเฉลี่ย 2.20 คน ต่อครัวเรือน การเลี้ยงแพะเนื้อส่วนใหญ่เป็นแบบขังคอกสลับปล่อย โดยมีจำนวนแพะเนื้อเฉลี่ย 32 ตัว ต่อครัวเรือน ส่วนพันธุ์ แพะเนื้อที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงเป็นพันธุ์ลูกผสม ระหว่างพันธุ์บอร์กับพันธุ์เองโกลนุเปียน ใช้วิธีการผสมพันธุ์โดยใช้ พ่อพันธุ์คุมฝูงด้วยวิธีการตามธรรมชาติใช้อาหารหยาดสดเป็นหลัก และมีการเสริม แร่ธาตุ ทำวัคซีนป้องกันโรค มี การกำจัดพยาธิ เสริมยาบำรุง และมีน้ำสะอาดอย่างพอเพียง นอกจากนี้พบว่า เกษตรกรส่วนน้อยได้รับการตรวจ รับรองด้านการจัดการฟาร์มเพื่อเข้าสู่ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มแพะเนื้อ (Good

Agricultural Practice for Goat Farm, GAP) (ร้อยละ 0.94) ส่วนผลผลิต แพะเนื้อส่วนมากจำหน่ายภายในจังหวัดชัยนาท โดยมีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมา รายได้จากการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 56,459.43 บาทต่อครัวเรือน ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ ด้านพันธุ์แพะเนื้อและด้านอาหารชั้น เนื่องจากมีราคาแพง และไม่พบว่าเกษตรกรมีปัญหาอุปสรรค ประสบโรคระบาด การผสมพันธุ์ การขาดแคลนแรงงาน และการตลาด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

3.1 ประชากร (Population) และกลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 807 ราย เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Yamane (1973) ได้จำนวนตัวอย่าง 270 ราย ในพื้นที่ 26 อำเภอ โดยเทียบสัดส่วนจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ดังตารางที่ 1

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นจำนวน 26 อำเภอ เกษตรกร 807 ราย (ศูนย์สารสนเทศกรมปศุสัตว์, 2563) ขนาดตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (Yamane, 1973)

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ \text{เมื่อ} \quad n &= \text{ขนาดของตัวอย่าง} \\ N &= \text{ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย} \\ &\quad (\text{จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น}) \\ e &= \text{ค่าเปอร์เซ็นต์ความคาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (e=0.05)} \\ \text{แทนค่าสูตร} \quad n &= \frac{807}{1 + (807 \times 0.05^2)} \\ &= \frac{807}{3.02} \\ &= 267.22 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยการใส่สูตรของ yamane ดังกล่าว ได้หน่วยตัวอย่างเท่ากับ 267.22 ตัวอย่าง เพื่อให้ง่ายต่อการจำแนกและให้เป็นตัวเลขจำนวนคู่ ผู้วิจัยได้ปัดเศษขึ้น จึงกำหนดเป็นหน่วยตัวอย่างจำนวน 270 ราย และเพื่อให้กระจายข้อมูลตามอำเภอต่างๆโดยใช้สูตรในการคำนวณสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรแต่ละอำเภอ ดังนี้

$$\text{จำนวนหน่วยตัวอย่างแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในอำเภอนั้น} \times 270}{\text{จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั้งหมดในจังหวัดขอนแก่น}}$$

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจำแนกตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่น

ที่	อำเภอ	จำนวนประชากรเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ(ราย)	จำนวนตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ(ราย)
1	เมืองขอนแก่น	84	28
2	บ้านฝาง	22	7
3	พระยืน	36	12
4	หนองเรือ	103	34
5	ชุมแพ	23	8
6	สีชมพู	148	49
7	น้ำพอง	112	37
8	อุบลรัตน์	29	10
9	กระนวน	33	11
10	บ้านไผ่	17	6
11	เปือยน้อย	3	1
12	พล	8	3
13	แวงใหญ่	17	6
14	แวงน้อย	7	2
15	หนองสองห้อง	4	1
16	ภูเวียง	15	5
17	มัญจาคีรี	26	9
18	ชนบท	15	5
19	ขาสวนกวาง	5	2
20	ภูผาม่าน	9	3
21	ซำสูง	6	2
22	โคกโพธิ์ไชย	21	7
23	หนองนาคำ	9	3
24	บ้านแฮด	2	1
25	โนนศิลา	3	1
26	เวียงเก่า	50	17
	รวม	807	270

ที่มา : ดัดแปลงจาก สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น กรมปศุสัตว์ (2564)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ เป็นคำถามที่มีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ และเติมคำหรือข้อความ จำนวน 8 ข้อ

3.2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเป็นคำถามที่มีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ และเติมคำหรือข้อความ จำนวน 23 ข้อ

3.2.3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะของเกษตรกรเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ใช้คำถามที่ให้ตอบแบ่งออกเป็นระดับ 1 2 3 4 และ 5 (พวงรัตน์, 2536) ซึ่งประยุกต์ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) อ้างถึงใน สุชาติ (2546) ดังนี้

ระดับ 1 ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับ 2 ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยน้อย

ระดับ 3 ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 4 ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก

ระดับ 5 ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

กำหนดช่วงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น สำหรับการแปรความหมายของความคิดเห็น ตามแบบของ ประภัสสร และคณะ (2545) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึงความคิดเห็นระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึงความคิดเห็นระดับเห็นด้วยน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึงความคิดเห็นระดับเห็นด้วยปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึงความคิดเห็นระดับเห็นด้วยมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยหาช่วงการแปลความหมายหรืออันตรภาคชั้น ดังนี้

อันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / ระดับชั้น

$$= (5 - 1) / 5$$

$$= 0.80$$

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการศึกษา ในระหว่างเดือน กรกฎาคม 2564 – มกราคม 2565 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนัดวัน เวลาผู้เลี้ยงแพะเนื้อไว้ล่วงหน้า ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และเพื่อให้เกษตรกรกรอกข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง ซึ่งมีเจ้าพนักงานสัตวบาล สัตวแพทย์ ประจำสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เป็นผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยง

แพะของเกษตรกรและข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะของเกษตรกรโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) จำนวนค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นเกษตรกรแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะของเกษตรกร

4.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 60.00 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 40.00 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 46.63 ปี สูงสุด 69 ปี ต่ำสุด 25 ปี จะเห็นว่าอายุที่ปรากฏจากรายงานค่อนข้างน้อย บ่งชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันคนรุ่นใหม่หันมาให้ความสำคัญต่อการทำฟาร์มเลี้ยงแพะมากขึ้น ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของ ศิริวัฒน์ และฉัตรวิไล (2564) ที่ได้ทำการศึกษ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่อำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่า อายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีค่าเฉลี่ย 46.87 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นมีอายุน้อยลงกว่าที่รายงานโดย บุญส่ง และสิริพงษ์ (2555) ที่รายงาน ว่า เกษตรกรเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีอายุเฉลี่ย 47.86 ปี และในรายงานของ สุธา (2560) ที่ได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47.70 ปี สาเหตุที่อายุของเกษตรกรมีแนวโน้มที่ลดลงส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการถ่ายโอนกิจการการทำฟาร์มแพะจากรุ่นปู่ย่า ตายาย รุ่นพ่อแม่ หรือรุ่นเก่ามาสู่รุ่นลูกหลาน ที่เป็นคนรุ่นใหม่ให้เลี้ยงแทน เป็นต้น ซึ่งพอจะบอกทิศทางของระบบการเลี้ยงแพะในอนาคตได้ว่า เกษตรกรจะเป็นคนรุ่นใหม่จะเข้ามามีบทบาทในระบบการเลี้ยงแพะของประเทศ สิ่งนี้จะสอดคล้องกับโครงการ Young Smart Farmer ของรัฐบาล ที่กำลังสนับสนุนและดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

ด้านการศึกษาและการนับถือศาสนา พบว่า เกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 33.70 รองลงมา จบการศึกษาในระดับ อาชีวศึกษา ปริญญาตรี และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.07 22.59 และ 19.63 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ศิริวัฒน์ และฉัตรวิไล (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาทพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงแพะมีระดับการศึกษาจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 32.08 อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นิรุจน์ และ พิชมัย (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.00 ซึ่ง การศึกษาดังกล่าวมีผลของการศึกษาใกล้เคียงกันอาจเนื่องมาจากความคล้ายคลึงของวิถีชีวิตสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่ใกล้เคียงกันทำให้ผลการศึกษาจึงมีทิศทางไปในทางเดียวกัน

ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรมีอาชีพหลักปลูกพืช ไร่ละ 64.81 รองลงมาคือเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 30.37 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิรุจน์ และ พิสมัย (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ไร่ละ 71.00 เนื่องจากการเลี้ยงแพะมักเลี้ยงแบบปล่อยหรือขังคอก และไม่ใช้เวลาในการเลี้ยงทำให้เกษตรกรที่ปลูกพืชเป็นอาชีพหลักมักเลี้ยงแพะไปด้วย การบริหารจัดการเรื่องเวลาสามารถใช้ร่วมกันได้อีกทั้งพืชพรรณที่ปลูกในส่วนที่ไม่ได้ประโยชน์หรือวัชพืชต่างๆ ในไร่สวน ก็สามารถเป็นอาหารให้กับแพะได้อีกด้วย จึงทำให้ผลการศึกษาใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ n=270

รายการ	จำนวน(n)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	162	60.00
หญิง	108	40.00
อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	61	22.59
40 – 50 ปี	116	42.96
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	93	34.45
อายุเฉลี่ย 46.63 ปี สูงสุด 69 ปี ต่ำสุด 25 ปี		
ศาสนา		
พุทธ	270	100
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	53	19.63
มัธยมศึกษา	91	33.70
อาชีวศึกษา	65	24.07
ปริญญาตรี	61	22.59
ตำแหน่งทางสังคม		
ผู้นำกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์/พืช/ประมง	13	4.82
ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น เช่น เทศบาล/อบต./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	6	2.22
อาสาสมัคร เช่น อาสาปศุสัตว์/อสม.หมอดิน	4	1.48
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เช่น เป็นเกษตรกร/ลูกบ้าน	247	91.48

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ(ต่อ)

n=270

รายการ	จำนวน(n)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ปลูกพืช	175	64.81
เลี้ยงสัตว์	82	30.37
อื่นๆ เช่น ค้าขาย งานประจำ	13	4.82
จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน		
1-2 คนต่อครัวเรือน	31	11.48
3-4 คนต่อครัวเรือน	173	64.07
5 คนต่อครัวเรือน ขึ้นไป	66	24.45
เฉลี่ย 3.66 คนต่อครัวเรือน สูงสุด 6 คนต่อครัวเรือน ต่ำสุด 1 คนต่อครัวเรือน		
พื้นที่ถือครองทั้งหมด		
พื้นที่น้อยกว่า 10 ไร่ต่อราย	94	34.81
พื้นที่ระหว่าง 11-20 ไร่ต่อราย	87	32.22
พื้นที่ระหว่าง 21-30 ไร่ต่อราย	53	19.63
พื้นที่มากกว่า 30 ไร่ต่อราย	36	13.34
เฉลี่ย 13.71 ไร่ต่อราย สูงสุด 34 ไร่ต่อราย ต่ำสุด 1 ไร่ต่อราย		

4.2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร

ด้านสภาพการเลี้ยง (ดังแสดงในตารางที่ 3) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 5.02 ปี สูงสุด 18 ปี ต่ำสุด 1 ปี รูปแบบการเลี้ยงแพะส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรรายเดี่ยว ร้อยละ 61.85 มีความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะจากความสนใจ ร้อยละ 77.41 แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ย 1.87 คนต่อครัวเรือน สูงสุด 4 คน ต่ำสุด 1 คน แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะ ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกภายในครัวเรือนตนเอง ร้อยละ 80.00 จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มเฉลี่ย 34.46 ตัวต่อฟาร์ม สูงสุด 103 ตัวต่อฟาร์ม ต่ำสุด 14 ตัวต่อฟาร์ม พันธุ์แพะที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงภายในฟาร์มเป็นลูกผสมบอร์ x พื้นเมือง ร้อยละ 78.10 รองลงมาเป็น ลูกผสมบอร์ x แองโกลนูเบียน ร้อยละ 11.50 เกษตรกรมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ซึ่งใกล้เคียงกับ สุพัฒน์ และ ภูษณิศ (2563) ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม พบว่า พันธุ์แพะที่เลี้ยงเป็นลูกผสมสายพันธุ์ต่างประเทศ x พื้นเมือง ร้อยละ 52.63 จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรนิยมเลี้ยงแพะพันธุ์ลูกผสมแพะพื้นเมือง เนื่องจากการนำแพะพันธุ์ต่างประเทศมาช่วยปรับปรุงพันธุ์ทำให้ได้ลูกผสมที่มีน้ำหนัก และการเจริญเติบโตดีกว่าแพะพันธุ์พื้นเมือง อีกทั้งแพะลูกผสมยังเหมาะกับการเลี้ยงเพื่อการค้าอีกด้วย

เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะแบบกึ่งซังกึ่งปล่อยร้อยละ 85.18 เคยใช้อาหารข้นบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 80.74 เกษตรส่วนใหญ่มีแปลงพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 89.63 ปลูกหญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 39.25 รองลงมา เป็นหญ้ารัฐและหญ้ากินนีสีม่วง ร้อยละ 28.10 และ 21.90 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ให้อาหารหยาบใน รูปแบบอาหารหยาบสด ร้อยละ 98.88 มีโรงเรือนหรือคอกสำหรับแพะส่วนใหญ่เป็นแบบยกพื้นมีร่อง ร้อยละ 94.08 แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ ห้วย หนองน้ำ คลอง บึง บ่อน้ำ ร้อยละ 58.15 ใกล้เคียงกับ สุพรรณ และ ภูษนิศา (2563) ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม พบว่ากลุ่มตัวอย่างเลี้ยงแบบ ปล่อยแพะเล็มและซังคอก กลุ่มเกษตรกรมีการปลูกพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 84.06 ส่วนใหญ่ปลูกหญ้าเนเปียร์ ปาก ช่อง 1 และมีการสำรองอาหารสัตว์ ร้อยละ 62.32 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกพืชและเลี้ยง สัตว์ทำให้เลี้ยงแบบกึ่งซังกึ่งปล่อยและมีพื้นที่ในการปลูกหญ้าซึ่งเป็นอาหารแพะอีกด้วย

ด้านการตลาดพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งจำหน่ายแพะภายในจังหวัด ร้อยละ 54.07 รองลงมาเป็น แหล่งจำหน่ายต่างจังหวัดและจำหน่ายต่างประเทศ (สปป.ลาว) ร้อยละ 28.88 และ 17.05 ตามลำดับ ซึ่ง เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการจำหน่ายแพะแบบจำหน่ายด้วยตัวเองผ่านพ่อค้าคนกลางร้อยละ 57.78 รองลงมา เป็นแบบจำหน่ายตรงไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และจำหน่ายรูปแบบกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ร้อยละ 24.81 และ 17.41 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ มีวิธีจำหน่ายแบบซังน้ำหนักร้อยละ 60.37 รองลงมาวิธีจำหน่ายแบบเหมาเป็นรายตัว ร้อยละ 39.63:7 ซึ่งแตกต่างกับ นิรุจน์ และ พิสมัย (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยง แพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจากรายงานการศึกษาดังกล่าวพบว่า เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกัน และมีการจัด จำหน่ายในรูปแบบของกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ร้อยละ 72.00 เนื่องจากเกษตรกรในแต่ละจังหวัดมีรูปแบบ และวิถีใน การเลี้ยงแพะที่แตกต่างกัน จังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่จะเลี้ยงแพะในรูปแบบกลุ่ม มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง และการกำกับดูแล ช่วยเหลือกันในการจัดจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสม และมีอำนาจในการต่อรอง อีกทั้งจะ เห็นได้ว่าจังหวัดขอนแก่น ที่ทำการศึกษานั้น การตลาดจะเน้นที่ขายในจังหวัดและประเทศเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว) เป็นส่วนใหญ่ทำให้มีการค้าขายโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง รูปแบบในการขาย การตลาดและความเข้มแข็งของการ รวมกลุ่ม ที่แตกต่างกัน ทำให้ผลการศึกษาดังกล่าวแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร

n=270

รายการ	จำนวน(น)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ		
1 - 5 ปี	227	84.07
มากกว่า 5 ปี	43	15.93
เฉลี่ย 5.02 ปี สูงสุด 18 ปี ต่ำสุด 1 ปี		
รูปแบบการเลี้ยงแพะ		
เกษตรกรรายเดี่ยว	167	61.85
สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ	65	24.08

ตารางที่ 3 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร (ต่อ) n=270

รายการ	จำนวน(n)	ร้อยละ
รูปแบบการเลี้ยงแพะ (ต่อ)		
สมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะ	38	14.07
ความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ		
เป็นอาชีพสืบทอดจากครอบครัว	29	10.74
มีความสนใจ	209	77.41
การชักชวน/เชิญชวน/ประชาสัมพันธ์	32	11.85
แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะของท่านจำนวนเท่าใด		
1 - 2 คนต่อครัวเรือน	223	82.60
3 - 4 คนต่อครัวเรือน	47	17.40
เฉลี่ย 1.87 คนต่อครัวเรือน สูงสุด 4 คนต่อครัวเรือน		
ต่ำสุด 1 คนต่อครัวเรือน		
แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะได้มาจากแหล่งใด		
สมาชิกภายในครัวเรือนตนเอง	216	80.00
จ้างแรงงาน	54	20.00
จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์ม		
1-20 ตัวต่อฟาร์ม	69	25.55
21-40 ตัวต่อฟาร์ม	138	51.11
41ตัวต่อฟาร์มขึ้นไป	63	23.34
เฉลี่ย 34.46 ตัวต่อฟาร์ม สูงสุด 103 ตัวต่อฟาร์ม		
ต่ำสุด 14 ตัวต่อฟาร์ม		
พันธุ์แพะที่มีในฟาร์ม		
พันธุ์บอร์	7	2.60
พันธุ์แองโกลนูเบียน	4	1.50
ลูกผสมบอร์xแองโกลนูเบียน	31	11.50
ลูกผสมบอร์xพื้นเมือง	211	78.10
ลูกผสมแองโกลนูเบียนxพื้นเมือง	17	6.30
วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร		
เลี้ยงเพื่อจำหน่าย	270	100

ตารางที่ 3 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร(ต่อ)

n=270

รายการ	จำนวน(n)	ร้อยละ
รูปแบบการเลี้ยง		
แบบปล่อย	4	1.48
แบบกึ่งขังกึ่งปล่อย	230	85.18
แบบขังคอก	31	13.34
การใช้อาหารข้น		
ใช้บ้างบางครั้ง	218	80.74
ใช้	23	8.52
ไม่ใช้อาหารข้น	29	10.74
แปลงพืชอาหารสัตว์		
ไม่มี	28	10.37
มี	242	89.63
พืชอาหารสัตว์ที่ปลูก		
หญ้าเนเปียร์	95	39.25
หญ้าแพงโกลา	14	5.78
หญ้ารูซี่	68	28.10
หญ่ากินนีสีม่วง	53	21.90
หญ้าอื่นๆ	12	4.97
รูปแบบการให้อาหารหยาบ		
อาหารหยาบสด	267	98.88
อาหารหยาบหมัก	3	1.12
โรงเรือนหรือคอกสำหรับแพะ		
โรงเรือนหรือคอกไม่ยกพื้น	3	1.11
โรงเรือนหรือคอกยกพื้นมีร่อง	254	94.08
โรงเรือนหรือคอกยกพื้นไม่มีร่อง	13	4.81
แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะ		
แหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ ห้วย หนองน้ำ คลอง บึง บ่อน้ำ	157	58.15
น้ำฝนที่กักเก็บไว้	67	24.81
น้ำประปา	46	17.04

ตารางที่ 3 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร(ต่อ)

n=270

รายการ	จำนวน(n)	ร้อยละ
เกษตรกรเสริมแร่ธาตุให้แก่แพะ		
มี	262	97.04
ไม่มี	8	2.96
การทำวัคซีนป้องกันโรคให้แก่แพะ		
ทำ	265	98.15
ไม่เคยทำ	5	1.85
การถ่ายพยาธิแพะ		
ไม่มี	6	2.22
1-2 ครั้งต่อปี	102	37.77
3-4 ครั้งต่อปี	129	47.77
มากกว่า 4 ครั้งต่อปี	33	12.24
เฉลี่ย 3.20 ครั้งต่อปี สูงสุด 5 ครั้งต่อปี ต่ำสุด 0 ครั้งต่อปี		
การให้ยาบำรุงแก่แพะ		
เคย	246	91.11
ไม่เคย	24	8.89
วิธีผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะ		
ใช้พ่อพันธุ์	267	98.89
ใช้ทั้งพ่อพันธุ์และผสมเทียม	3	1.11
แหล่งจำหน่ายแพะ		
จำหน่ายภายในจังหวัด	146	54.07
จำหน่ายต่างจังหวัด	78	28.88
จำหน่ายต่างประเทศ (สปป.ลาว)	46	17.05
ลักษณะการจำหน่ายแพะ		
จำหน่ายด้วยตัวเองผ่านพ่อค้าคนกลาง	156	57.78
จำหน่ายรูปแบบกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์	47	17.41
จำหน่ายตรงไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง	67	24.81
วิธีจำหน่าย		
ชั่งน้ำหนัก	163	60.37
เหมาเป็นรายตัว	107	39.63

4.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคดังในตารางที่ 4 พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 โดย สามารถแยกเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่มีความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคในระดับมาก มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ประเด็นพันธุ์แพะเนื้อมีราคาแพง ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อจำกัด และราคาอาหารชั้นแพง ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ประเด็นที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านเงินทุน ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 และขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย จำนวน 9 ด้านด้วยกัน คือ ปัญหาไม่มีตลาดรองรับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ขาดแคลนแรงงานและประสบปัญหาโรคระบาดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 ขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัดไม่เหมาะสมกับจำนวนแพะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ปัญหาผสมเทียมติดยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 ปัญหาพื้นที่ฟาร์มและโรงเรือนมีน้ำท่วมขัง ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล และปัญหาเลือดชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 2.13 และ 2.07 ตามลำดับ สอดคล้องกับ วิภาวี และคณะ (2563) กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของเกษตรกรในเครือข่ายศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี ได้แก่ ขาดแคลนแม่พันธุ์ร้อยละ 12.84 ขาดแคลนเวชภัณฑ์ร้อยละ 11.93 ขาดการปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ 11.85 ขาดแคลนพ่อพันธุ์ร้อยละ 11.56 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ เป็นด้านการขยายพันธุ์ และการพัฒนาสายพันธุ์แพะในฟาร์มของเกษตรกร ซึ่งการได้มาซึ่งพันธุ์แพะนั้นหากเป็นการติดต่อผ่านหน่วยงานราชการอาจใช้ระยะเวลาที่นาน และหากซื้อกับเอกชนก็มีราคาที่สูง ซึ่งแตกต่างจาก จันทนา และวาณี (2548) ได้การศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากที่สุดด้านการตลาด จำหน่ายผลผลิตและราคาที่ไม่แน่นอน เนื่องจากสภาวะตลาดขึ้นอยู่กับ อุปสงค์อุปทานของผู้บริโภค รองลงมา คือ ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ โรคและพยาธิ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์ที่ดีเพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ ตลอดจนปัญหาขาดแคลนอาหารหยาบในฤดูแล้ง และปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิต ขาดความรู้ด้านการเลี้ยงดู การจัดการการป้องกันและรักษาโรค

ตารางที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ประเด็นปัญหา/อุปสรรค	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลความหมาย
1. พันธุ์แพะเนื้อมีราคาแพง	3.79	0.91	มาก
2. พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อจำกัด	3.70	0.90	มาก
3. พื้นที่ฟาร์มและโรงเรือนมีน้ำท่วมขัง	2.23	1.29	น้อย
4. ขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัดไม่เหมาะสมกับจำนวนแพะ	2.40	1.14	น้อย
5. ราคาอาหารชั้นแพง	3.70	1.19	มาก
6. แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด	2.50	1.15	น้อย
7. ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า	2.72	1.23	ปานกลาง

ตารางที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร (ต่อ)

ประเด็นปัญหา/อุปสรรค	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลความหมาย
8. ผสมเทียมติดยาก	2.30	1.07	น้อย
9. เลือดชิด	2.07	1.10	น้อย
10. ขาดแคลนแรงงาน	2.41	1.10	น้อย
11. ปัญหาด้านเงินทุน	3.26	1.09	ปานกลาง
12. ขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม	2.71	1.13	ปานกลาง
13. ประสบปัญหาโรคระบาด	2.41	1.16	น้อย
14. ไม่มีตลาดรองรับ	2.54	1.17	น้อย
15. ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล	2.13	1.17	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.72	1.12	ปานกลาง

4.4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ สามารถสรุประดับความคิดเห็นรายปัจจัยได้ดังต่อไปนี้ (รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 5)

1) ปัจจัยด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์

ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 หากพิจารณารายข้อพบว่า สัดส่วนของพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ในฟาร์ม และระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และ 3.38 ตามลำดับ ส่วนราคาพ่อแม่พันธุ์แพะ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 การได้รับบริการผสมเทียม และการผสมติดยากของแม่พันธุ์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 และ 2.49 ตามลำดับ

2) ปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะ

ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะ ที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.43 โดยหากพิจารณารายข้อพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะของเกษตรกรด้านอาหารและการให้อาหารแพะระดับมาก จำนวน 3 ปัจจัย คือ แหล่งหญ้าธรรมชาติ (3.79) ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (3.79) และ น้ำสะอาดสำหรับใช้ในการเลี้ยงแพะ (3.44) ตามลำดับ ส่วนราคาแร่ธาตุก้อน พื้นที่ในการปลูกแปลงหญ้าของเกษตรกร และราคาอาหารชั้น อาหารTMR มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 3.29 และ 2.90 ตามลำดับ

3) ปัจจัยด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม

ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยด้านโรคและการป้องกันโรคภายในฟาร์ม ที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.55 โดยหากพิจารณารายข้อพบว่า การถ่ายพยาธิภายใน และการถ่ายพยาธิภายนอก มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 3.81 ตามลำดับ ส่วนการเจาะเลือดตรวจโรค และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 และ 2.94 ตามลำดับ

4) ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่

ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่ ที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.00 โดยพบว่า การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ การเยี่ยมเยียนเกษตรกร การจัดทัศนศึกษาดูงาน การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน การประสานงานกับหน่วยงานอื่น การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาด และการสนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 4.13 4.10 4.07 4.05 3.96 3.95 และ 3.95 ตามลำดับ

5) ปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ

ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ ที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.02 โดยหากพิจารณารายข้อพบว่า ราคาจำหน่ายแพะ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ส่วน ตลาดรองรับแพะ ช่องทางการจำหน่ายแพะ และเงินทุน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 3.97 และ 3.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลความหมาย
ปัจจัยด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	3.15	1.10	ปานกลาง
ราคาพ่อแม่พันธุ์แพะ	2.89	1.19	ปานกลาง
ระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม	3.38	1.17	มาก
การผสมติดยากของแม่พันธุ์	2.49	1.04	น้อย
สัดส่วนของพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ในฟาร์ม	3.77	1.10	มาก
การได้รับบริการผสมเทียม	2.58	1.20	น้อย

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลความหมาย
ปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะ	3.43	1.14	มาก
พื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้าของเกษตรกร	3.29	1.14	ปานกลาง
แหล่งอาหารแพะธรรมชาติ	3.79	0.91	มาก
ราคาอาหารข้น อาหาร TMR	2.90	1.24	ปานกลาง
ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	3.79	0.91	มาก
ราคาแร่ธาตุก้อน	3.38	1.27	ปานกลาง
น้ำสะอาดสำหรับใช้ในการเลี้ยงแพะ	3.44	1.39	มาก
ปัจจัยด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม	3.55	0.99	มาก
การเจาะเลือดตรวจโรค	3.27	0.88	ปานกลาง
การถ่ายพยาธิภายนอก	3.81	0.99	มาก
การถ่ายพยาธิภายใน	4.19	0.93	มาก
การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ	2.94	1.19	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่	4.00	1.02	มาก
การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ	4.13	0.86	มาก
การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต	4.14	0.93	มาก
การเยี่ยมชมเกษตรกร	4.10	0.89	มาก
การสนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ	3.95	0.90	มาก
การจัดทัศนศึกษาดูงาน	4.07	0.95	มาก
การประสานงานกับหน่วยงานอื่น	3.96	0.92	มาก
การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาด	3.95	0.95	มาก
การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน	4.05	0.85	มาก
ปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ	4.02	0.99	มาก
ราคาจำหน่ายแพะ	4.36	0.98	มากที่สุด
ช่องทางการจำหน่ายแพะ	3.97	0.67	มาก
ตลาดรองรับแพะ	4.05	1.16	มาก
เงินทุน	3.71	1.14	มาก

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ 2) ศึกษาสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร และ 4) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะของเกษตรกร โดยประชากรในการศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง 270 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ในระหว่างเดือน กรกฎาคม 2564 - มกราคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายผลการศึกษาด้วยสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด

1.สรุปผลการศึกษา

1.1 พื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

การศึกษาสภาพข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เกษตรกร ร้อยละ 60 เป็นเพศชาย และร้อยละ 40 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 46.63 ปี สูงสุด 69 ปี ต่ำสุด 25 ปี เกษตรกรนับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 33.70 รองลงมา จบการศึกษาในระดับ อาชีวศึกษา ปริญญาตรี และระดับประถมศึกษาร้อยละ 24.07 22.59 และ 19.63 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมเป็น เกษตรกร/ลูกบ้าน ร้อยละ 91.48 เกษตรกรมีอาชีพหลักด้านการปลูกพืช ร้อยละ 64.81 รองลงมา เป็นอาชีพเลี้ยง สัตว์ และอาชีพอื่นๆ เช่น ค้าขายหรือมีงานประจำ ร้อยละ 30.37 และ 4.82 ตามลำดับ สมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย 3.66 คน สูงสุด 6 คน และต่ำสุด 1 คน เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทั้งหมด เฉลี่ย 13.17 ไร่ต่อราย สูงสุด 34 ไร่ต่อราย ต่ำสุด 1 ไร่ต่อราย

1.2 สภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร

เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 5.02 ปี สูงสุด 18 ปี ต่ำสุด 1 ปี รูปแบบการเลี้ยงแพะส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรรายเดี่ยวร้อยละ 61.85 มีความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะจากความสนใจ ร้อยละ 77.41 แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 คนต่อครัวเรือน สูงสุด 4 คน ต่ำสุด 1 คนแรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะ ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกภายในครัวเรือนตนเองร้อยละ 80.00 จำนวนแพะที่เลี้ยงในฟาร์มเฉลี่ย 34.46 ตัวต่อฟาร์มสูงสุด 103 ตัวต่อฟาร์ม ต่ำสุด 14 ตัวต่อฟาร์ม พันธุ์แพะที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงภายในฟาร์มเป็นลูกผสม บอร์ x พื้นเมือง ร้อยละ 78.10 รองลงมาเป็น ลูกผสมบอร์ x แองโกลนูเบียน ร้อยละ 11.50 เกษตรกรมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร เลี้ยงเพื่อจำหน่าย

เกษตรกร ส่วนใหญ่เลี้ยงแพะแบบกึ่งซังกึ่งปล่อยร้อยละ 85.18 เคยใช้อาหารข้นบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 80.74 เกษตรส่วนใหญ่มีแปลงพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 89.63 ปลูกหญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 39.25 รองลงมา เป็นหญ้าธูซี่และหญ้านิสีม่วง ร้อยละ 28.10 และ 21.90 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ให้อาหารหยابใน รูปแบบอาหารหยابสด ร้อยละ 98.88 มีโรงเรือนหรือคอกสำหรับแพะส่วนใหญ่เป็นแบบยกพื้นมีร่อง ร้อยละ 94.08 แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ ห้วย หนองน้ำ คลอง บึง บ่อน้ำ ร้อยละ 58.15

เกษตรกรส่วนใหญ่เสริมแร่ธาตุให้แก่แพะ ร้อยละ 97.04 และทำวัคซีนป้องกันโรคให้แก่แพะ ร้อยละ 98.15 เกษตรกรถ่ายพยาธิให้แพะเฉลี่ย 3.20 ครั้งต่อปี สูงสุด 5 ครั้งต่อปี ต่ำสุด 0 ครั้งต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ให้ยาบำรุงแก่แพะ ร้อยละ 91.11 เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะโดยการใช้พ่อพันธุ์ ร้อยละ 98.89

เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งจำหน่ายแพะภายในจังหวัด ร้อยละ 54.07 รองลงมาเป็นแหล่งจำหน่ายต่างจังหวัดและจำหน่ายต่างประเทศ (สปป.ลาว) ร้อยละ 28.88 และ 17.05 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการจำหน่ายแพะแบบจำหน่ายด้วยตัวเองผ่านพ่อค้าคนกลางร้อยละ 57.78 รองลงมาเป็นแบบจำหน่ายตรงไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และจำหน่ายรูปแบบกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ร้อยละ 24.81 และ 17.41 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีวิธีจำหน่ายแบบซึ่งหน้าหนักร้อยละ 60.37 รองลงมาวิธีจำหน่ายแบบเหมาเป็นรายตัวร้อยละ 39.63

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ด้านปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อ พบว่า ประเด็นที่มีความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นพันธุ์แพะเนื้อที่มีราคาแพง พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อจำกัด และราคาอาหารข้นแพง ส่วนประเด็นที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านเงินทุน ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า และขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม ประเด็นที่มีความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาไม่มีตลาดรองรับ แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด ขาดแคลนแรงงาน ประสบปัญหาโรคระบาด มีขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัดไม่เหมาะสมกับจำนวนแพะ ปัญหาผสมเทียมติดยาก ปัญหาพื้นที่ฟาร์มและโรงเรือนมีน้ำท่วมขัง ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล และปัญหาเลือดชิด

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกษตรกร ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญได้ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าราคาจำหน่ายแพะ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ส่วนตลาดรองรับแพะ ช่องทางการจำหน่ายแพะ และเงินทุน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก

2) ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ การเยี่ยมเยียนเกษตรกร การจัดทัศนศึกษาดูงาน การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน การประสานงานกับหน่วยงานอื่น การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาดและการสนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ

3) ปัจจัยด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์มเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก คือ การถ่ายพยาธิภายใน และการถ่ายพยาธิภายนอก ส่วนการเจาะเลือดตรวจโรค และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ เห็นด้วยปานกลาง

4) ปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก ได้แก่ แหล่งหญ้าธรรมชาติ ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และน้ำสะอาดสำหรับใช้ในการเลี้ยงแพะ ส่วนราคาแร่ธาตุก้อน พื้นที่ในการปลูกแปลงหญ้าของเกษตรกร และราคาอาหารข้น อาหาร TMR เห็นด้วยปานกลาง

5) ปัจจัยด้านพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก ได้แก่ สัดส่วนของพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ในฟาร์ม และระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม ส่วนราคาพ่อแม่พันธุ์แพะ เห็นด้วยปานกลาง สำหรับการได้รับบริการผสมเทียม และการผสมติดยากของแม่พันธุ์ เห็นด้วยน้อย

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 หน่วยงานภาครัฐ เช่น พัฒนาชุมชน สหกรณ์จังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด สถาบันการเงิน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ จนกระทั่งการจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางโภชนาการเกี่ยวกับเนื้อแพะ ตลอดจนวิธีการปรุงอาหารจากเนื้อแพะให้แก่ผู้บริโภคให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อแพะที่ถูกต้อง และหันมาบริโภคเนื้อแพะ เพิ่มขึ้น

2.3 ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่แต่ละอำเภอเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายในการถ่ายทอดองค์ความรู้การเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงแพะ เพิ่มอำนาจการต่อรองราคาที่ยุติธรรม และ วางแผนการผลิตให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดรวมถึง ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน ที่จะนำมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแพะ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาผลงานวิชาการด้านผลิตภัณ์ของสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 ทุกท่าน ปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ให้แนวคิด คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในการทำการศึกษารวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษา ในครั้งนี้เสร็จลุล่วงไปด้วยดี และที่สำคัญเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆ อันเป็น ประโยชน์ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้นำมาซึ่งเอกสารวิชาการ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น สามารถเผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปได้นำไปใช้ประโยชน์ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์. 2559. คู่มือการเลี้ยงแพะ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, กรุงเทพฯ
- กรมปศุสัตว์. 2563. สถิติและข้อมูลด้านปศุสัตว์ 2563. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ.
- กรมปศุสัตว์. 2564. สถิติและข้อมูลด้านปศุสัตว์ 2564. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์แพะ-แกะ กรมปศุสัตว์. 2560. ยุทธศาสตร์แพะ พ.ศ. 2560-2564. กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ.
- จันทนา บุญศิริ และ วาณี ศิลประสาทเอก. 2548. การศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- จิรายุ ททรัพย์สิน. 2540. ปัจจัยความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญชัย วงษาเสน. 2559. ความเป็นไปได้ในการลงทุนเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อเป็นอาชีพเสริมในจังหวัดอุบลราชธานี. แหล่งสืบค้น: www.agri.ubu.ac.th/mis/seminar/upload/60.pdf, วันที่สืบค้น 21 ธันวาคม 2561.
- นิรุจ พันธุ์ศรี และ พิสมัย พงษ์วัน. 2562. ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์.
- บุญส่ง รัตนพร และ สิริพงศ์ สิริรักษ์. 2555. สภาพการเลี้ยงแพะและวิธีการตลาดแพะของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ 2555. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. 11 หน้า.
- ปริญญา เฉิดโฉม, กนกพร ภาคิฉาย, นางอุไรวรรณ อินทศ และ นายบัญชา สัจจาพันธ์. 2561. :Online. ความเป็นไปได้ในการลงทุนเลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์ในภาคใต้ของประเทศไทย. สถาบันฮาลาล, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. แหล่งสืบค้น: www.halinst.psu.ac.th/th/halalresearch/article-th/596, วันที่สืบค้น 21 ธันวาคม 2561
- ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา ประสิทธิ์ รัตนชวานนท์ กิตติ กุบแก้ว และ อนงค์ เทียนทอง. 2544. ความต้องการรับบริการส่งเสริมของเกษตรกรกลุ่มชาติการเลี้ยงกระบือในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4. รายงานการวิจัย ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์, กรุงเทพฯ. หน้า 174 -178
- รัตติกาล สารกอง. 2551. ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในเขตพื้นที่สูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานาน เขต 2. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขา. การวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วินัย ประลมกาญจน์. 2542. การผลิตแพะเนื้อและแพะนมในเขตร้อน. สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. โรงพิมพ์ไทม์พรีนติ้ง อ.เมือง จ. นครศรีธรรมราช. 388 หน้า. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. 202 หน้า.
- วิภาวี ศรีเจริญ ญัฐชัย จุตอมรเลิศ ญัฐพร จุ้ยจุลเจิม และ ทวีศิลป์ จินต์วงศ์. 2563. สภาพการเลี้ยงและความต้องการเลี้ยงแพะเชิงธุรกิจของเกษตรกรในเครือข่ายศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี. เอกสารวิชาการ ทะเบียนวิชาการเลขที่ 63(2)-0516(8)-119
- ศิริวัฒน์ อินทร์บุญ และ ฉัตรวิไล วิลาสัย. 2564. การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท. แหล่งที่มา : <https://pvlo-cnt.dld.go.th/webnew/images/stories/research/ton-ex.pdf>. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2566.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12. บริษัทเฟื่องฟ้าปริ้นติ้ง, กรุงเทพฯ.
- สุธา โอมณี. 2560. การศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. แหล่งที่มา : <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12104/1/417913.pdf>. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565.
- สุพัฒน์ เอี่ยมสอาด และ ภูษณิศ กาญจนโกมล. 2563. ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม.
- เสกสรร วัฒนพงษ์. 2542. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตพื้นที่ทางหลวงหมายเลข34 (บางนา - บางประกง). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น. 2564. รายงานเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะระดับปศุสัตว์จังหวัด. สำนักงานปศุสัตว์ขอนแก่น. กรมปศุสัตว์. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2557. การศึกษาการตลาดแพะเนื้อ. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

Linnaeus, C. 1758. "Classis I. Mammalia". *Systema naturae per regna tria naturae: secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis*. 1 (Tenth reformed ed.). Holmiae: Laurentii Salvii. p. 14–77.

Yamane, T. 1973. *Statistic: An Introduction Analysis*, 3rdedn. Harper and Row Publication. NY.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ชุดที่

--	--	--

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ มี 4 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยง และวิธีการตลาดแพะของเกษตรกร
 - 1) ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร
 - 2) ข้อมูลการตลาดแพะของเกษตรกร
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร
 - ตอนที่ 4 ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะ
2. ขอได้โปรดพิจารณาตอบแบบสัมภาษณ์ทั้ง 4 ตอน ให้ครบทุกข้อความตามที่เป็นจริง
 - 1) เติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์แต่ละคำถาม
 - 2) กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือในช่วงแสดงระดับปัญหาในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรและ ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของ การเลี้ยงแพะ
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและนำเสนอผลงานวิจัย ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณานอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

-2-

แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ชื่อ-สกุล.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....โทร.....

ตอนที่ 1 พื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. นับถือศาสนา
 - พุทธ อิสลาม
 - คริสต์ อื่น ๆ (ระบุ).....
4. การศึกษาสูงสุด
 - ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
 - มัธยมศึกษา (ม.1-ม.6)
 - อาชีวศึกษา (ปวช.,ปวส.)
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ตำแหน่งทางสังคม
 - ผู้นำกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์/พืช/ประมง
 - ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น เช่น เทศบาล/อบต./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
 - อาสาสมัคร เช่น อาสาปศุสัตว์/อสม.หมอดิน
 - ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เช่น เป็นเกษตรกร/ลูกบ้าน
6. อาชีพหลัก
 - ปลุกพืช
 - เลี้ยงสัตว์
 - ค้าขาย
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน
8. พื้นที่ถือครอง.....ไร่

-3-

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยง และวิถีตลาดแพะเนื้อ

1. ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ.....ปี
2. รูปแบบการเลี้ยงแพะ
 - เกษตรกรรายเดี่ยว
 - สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ
 - สมาชิกชมรมผู้เลี้ยงแพะ
 - สมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะ
3. ความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะเนื้อ
 - เป็นอาชีพสืบทอดของครอบครัว
 - มีความสนใจ
 - การชักชวน/เชิญชวน/ประชาสัมพันธ์
 - อื่นๆ (ระบุ).....
4. แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะของท่านจำนวนเท่าใด.....ราย
5. แรงงานในการเลี้ยงแพะได้มาจากแหล่งใด
 - สมาชิกภายในครัวเรือนตนเอง
 - จ้างแรงงาน
6. จำนวนแพะเนื้อที่เลี้ยงปัจจุบัน.....ตัว
 - 1-20 ตัว
 - 20-40 ตัว
 - 40 ตัวขึ้นไป
7. พันธุ์แพะที่มีในฟาร์ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - พันธุ์พื้นเมือง พันธุ์บอร์ (Boer) พันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian)
 - ลูกผสมบอร์ x แองโกลนูเบียน ลูกผสมบอร์ x พื้นเมือง
 - ลูกผสมแองโกลนูเบียน x พื้นเมือง ลูกผสมบอร์ x ซาแนน (saanen) อื่นๆ
 (ระบุ).....
8. วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะ
 - เลี้ยงเพื่อจำหน่าย เลี้ยงเพื่อบริโภค
 - เลี้ยงเพื่อต้องการมูลแพะเป็นปุ๋ย

9. รูปแบบการเลี้ยง

- แบบปล่อย แบบกึ่งขังกึ่งปล่อย
 แบบขังคอก

10. การใช้อาหารชั้น

- ใช้บ้างบางครั้ง ใช้
 ไม่ใช้อาหารชั้น

11. ท่านมีแปลงพืชอาหารสัตว์สำหรับแพะ

- ไม่มี
 มี พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 หญ้ารูชี้ ถั่วฮามาต้า
 หญ้ากินนีสีม่วง ถั่วสโตโล
 หญ้าขน ถั่วอะตาตัม
 หญ้าเนเปียร์ปากช่อง1 กระถิน
 หญ้าอื่นๆ ระบุ ถั่วอื่นๆ ระบุ

12. รูปแบบการให้อาหารหยาบของท่าน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อาหารหยาบสด
 อาหารหยาบแห้ง
 อาหารหยาบหมัก
 อื่นๆ (ระบุ).....

13. ท่านมีโรงเรือนหรือคอกสำหรับเลี้ยงแพะหรือไม่

- ไม่มี
 มี สภาพและลักษณะของคอกหรือโรงเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 โรงเรือนหรือคอกไม่ยกพื้น
 โรงเรือนหรือคอกยกพื้นมีร่อง
 โรงเรือนหรือคอกยกพื้นไม่มีร่อง

14. ท่านมีแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงแพะของท่านหรือไม่

- แหล่งน้ำธรรมชาติ อาทิ ห้วย หนองน้ำ คลอง บึง บ่อน้ำ
 น้ำฝนที่กักเก็บไว้ น้ำประปา

15. ท่านมีการเสริมแร่ธาตุแก่แพะในคอกหรือไม่
- มี
- ไม่มี
16. ท่านมีการทำวัคซีนป้องกันโรค แก่แพะเนื้อของท่านหรือไม่
- ไม่มี
- มีจำนวนครั้ง/ปี
- 1 ครั้ง/ปี
- 2 ครั้ง/ปี
- อื่นๆ ระบุ.....
17. ท่านมีการถ่ายพยาธิ แก่แพะเนื้อของท่านหรือไม่
- ไม่มี
- มี จำนวนครั้ง/ปี
- 1 ครั้ง/ปี 2 ครั้ง/ปี
- 3 ครั้ง/ปี 4 ครั้ง/ปี
- มากกว่า 4 ครั้ง/ปี
18. ท่านเคยให้ยาบำรุง แก่แพะเนื้อของท่านหรือไม่
- เคย
- ไม่เคย
19. ท่านใช้วิธีการผสมพันธุ์แม่พันธุ์แพะอย่างไร
- ใช้พ่อพันธุ์
- ผสมเทียม
- ใช้ทั้งพ่อพันธุ์และผสมเทียม
- เลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน
20. แหล่งจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จำหน่ายภายในจังหวัด จำหน่ายต่างประเทศ
- จำหน่ายต่างจังหวัด

21. ลักษณะการจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง
 จำหน่ายตรงไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง
 จำหน่ายรูปแบบกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์

22. วิธีจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ชั่งน้ำหนัก
 เหยมาเป็นรายตัว

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)
สภาพปัญหาและอุปสรรค					
1. พันธุ์แพะเนื้อมีราคาแพง					
2. พันธุ์และขนาดแพะที่ต้องการซื้อไม่มีจำกัด					
3. สภาพพื้นที่ฟาร์มและโรงเรือนมีน้ำท่วมขังซื้อ					
4. ขนาดพื้นที่ฟาร์มมีจำกัดไม่เหมาะสมกับจำนวนแพะ					
5. ราคาอาหารชั้นแพง					
6. แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด					
7. ไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้า					
8. ผสมเทียมติดยาก					
9. เลือดชิด					
10. ขาดแคลนแรงงาน					
11. ปัญหาด้านเงินทุน					
12. ขาดแคลนความรู้ในการจัดการฟาร์ม					
13. ประสบปัญหาโรคระบาด					
14. ไม่มีตลาดที่แน่นอนรองรับ					
15. ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนราชการมาดูแล					
16. อื่น ๆ ระบุ.....					

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการเลี้ยงแพะ

ท่านคิดว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของการเลี้ยงแพะจังหวัดขอนแก่น ในระดับใดโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

3.1 ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม

ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
(1). ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์					
1. ราคาพ่อแม่พันธุ์แพะ					
2. ระดับสายเลือดของแพะในฟาร์ม					
3. การผสมติดยากของแม่พันธุ์					
4. สัดส่วนของพ่อพันธุ์ :แม่พันธุ์ในฟาร์ม					
5. การได้รับบริการผสมเทียม					

3.2 ปัจจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะ

ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
(2).ด้านอาหารและการให้อาหารแพะ					
1. พื้นที่ในการปลูกสร้างแปลงหญ้าของเกษตรกร					
2. แหล่งหญ้าธรรมชาติ					
3. ราคาอาหารชั้น อาหาร TMR					
4. ราคาเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
5. ราคาแร่ธาตุก้อน					
6. น้ำสะอาดสำหรับใช้ในการเลี้ยงแพะ					

3.3).ปัจจัยด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม

ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
(3).ด้านโรค และการป้องกันโรคภายในฟาร์ม					
1. การเจาะเลือดตรวจโรค					
2. การถ่ายพยาธิภายนอก					
3. การถ่ายพยาธิภายใน					
4. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ					

3.4 ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่

การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะของ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ					
2. การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต					
3. การเยี่ยมเยียนเกษตรกร					
4. การสนับสนุนเอกสารความรู้ด้านวิชาการ					
5. การจัดทัศนศึกษาดูงาน					
6. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น					
7. การประสานงานด้านเครือข่ายและการตลาด					
8. การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน					

3.5 ปัจจัยด้านการตลาดและอื่นๆ

ปัจจัยด้านการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
(4)ด้านการตลาดและอื่นๆ					
1. ราคาจำหน่ายแพะ					
2. ช่องทางการจำหน่ายแพะ					
3. ตลาดรองรับแพะ					
4. เงินทุน					

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์
 นายอาทิตย์ หาญสุริย์/นายพิมาน แม้นมินทร์
 กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น
 โทร. 065-0974519